

T. B. M. M.

TUTANAK DERGİSİ

44 üncü Birleşim

29 Aralık 2004 Çarşamba

3.- Vergi Kanunlarının Yeni Türk Lirasına Uyumu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Tasarısı ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (1/937) (S. Sayısı: 725) (Devam)

BAŞKAN -

29 uncu maddeyi okutuyorum:

.....

BAŞKAN - Madde üzerinde, Cumhuriyet Halk Partisi Grubu ve şahsı adına, Trabzon Milletvekili Akif Hamzaçebi; buyurun. (CHP sıralarından alkışlar)

CHP GRUBU ADINA MEHMET AKİF HAMZAÇEBİ (Trabzon) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Tasarının bu maddesi, Gelir Vergisi tarifesinin en üst dilimindeki oranın 5 puan indirilmesini öngörmektedir. Buna göre, beyannameli Gelir Vergisi mükelleflerinde yüzde 45 olan oran, yüzde 40'a indirilmektedir; ücret geliri elde edenlerde de yüzde 40 olan en yüksek oran, yüzde 35'e indirilmektedir.

Artan oranlı tarife, gelir dağılımının iyileştirilmesi için hükümetlerin elindeki en önemli vergi politikası aracıdır. Hükümetler, gelir dağılımına ya harcama politikasıyla müdahale ederler; birtakım sosyal harcamalar yaparak yoksul kesimlerin veya dar ve orta gelirli kesimlerin durumlarını iyileştirirler ya da vergi politikasıyla, daha çok kazananlardan daha çok, daha az kazananlardan daha az vergi almak suretiyle, yine, gelir dağılımını düzenlemeye çalışırlar. Artan oranlı tarifenin gerekçesi budur. Zaten, Anayasamızın öngördüğü eşitlik "herkes, malî gücüne göre vergi ödemekle yükümlüdür" şeklinde Anayasada ifadesini bulmuştur. Malî gücüne göre vergi ödemenin aracı, gelir vergisinde artan oranlı tarifiedir.

Dünyada tartışılmaktadır, artan oranlı tarife yerine tek oranlı bir sistem olabilir mi şeklinde, gelişmiş ülkelerde birtakım tartışmalar vardır; ama, henüz daha bunu sonuca ulaştırmış, bu tartışmayı sonuca ulaştırıp tek oranlı sisteme geçmiş olan bir ülke yoktur. Tabii ki, belli gelir unsurlarında tek oran uygulayan, Türkiye dahil, birçok ülke vardır; ama, gelir vergisinin geneli açısından bakıldığında böyle bir ülke yoktur. Hatta, Amerika'nın eski Başkanı Clinton'a böyle tek oranlı bir gelir vergisi sistemini önerirler; ancak, sosyal adaleti bozacağı, vergide eşitlik ilkesine aykırı olacağı gerekçesiyle Clinton bu öneriyi kabul etmez.

Şimdi, bu gelir vergisi tarifesinde yer alan oranlar, en son 1998 yılında önemli ölçüde indirilmişti. Ondan önce çok yüksek oranlar vardı ve artık, o tarife yapısıyla gelir dağılımına gerçekten olumsuz etkide bulunuyordu ve yatırımcıyı da ürkütüyordu. O tarifeyle, Türkiye'nin devam etme şansı yoktu. Çünkü, bütün dünya, vergi oranlarını gözden geçirirken, indirirken Türkiye'nin de yüksek oranlarını gözden geçirmesi gerekiyordu ve 1998 yılında Gelir Vergisi tarifesinin bütün dilimlerdeki bütün oranları indirilmek suretiyle bir iyileştirme yapılmıştır.

Bugünkü tasarı bu tarifenin sadece en üst gelir dilimindeki oranını indirmektedir; yüzde 45'lik oranı 40'a, 40'lık oranı da 35'e indirmektedir. Dolayısıyla, Gelir Vergisi tarifesinin artan oranlı olması nedeniyle gelir dağılımını düzenleme fonksiyonu biraz aşındırılmış olmaktadır. Nasıl aşındırılıyor: Gelir Vergisi tarifesinde en üst dilimdeki 5 puanlık indirimin yarattığı bir vergi geliri kaybı vardır; yani, o gelir grubundan 5 puanlık indirim nedeniyle hükümet daha az vergi almayı hedeflemektedir. Belki bunun gerekçelerini hükümetimiz açıklayacaktır, söyleyecektir; yatırımcıyı veya yatırımı teşvik ediyoruz... Ancak, bunun bire bir yatırımla ilgisini kurmak, Türkiye'nin bugünkü ekonomik şartlarında mümkün değildir.

Ayrıca, Gelir Vergisi tarifesindeki indirimi bütün gelir gruplarına; dargelirlilere, orta gelirlilere yansıttığınız zaman, gerçekte bir vergi indirim programından söz edebilirsiniz. Vergi indirim programları toplumun bütün kesimlerini hedef aldığı zaman ancak anlamını bulur. Şimdi, asgarî ücretlinin Gelir Vergisinde bir indirim düşünmezken, esnafın Gelir Vergisi yükünde bir indirim düşünmezken, küçük tüccarın Gelir Vergisinde bir indirim düşünmezken, serbest meslek erbabının Gelir vergisinde bir indirim düşünmezken, geliri 140 milyar lira ve daha üzerinde olan kesimlerin vergi yükünde 5 puanlık bir indirimi, ben, doğrusu, sosyal adaletle, eşitlik ilkesiyle bağdaştırmakta güçlük çekiyorum.

Eşitlik, aynı durumda olanlara aynı kuralların, farklı durumda olanlara farklı kuralların uygulanması demektir. Ancak, hükümetin tarifede bu indirimle yaptığı bu değildir. Bu, eşitlik anlayışına aykırıdır.

Biz, tasarıyı, Plan ve Bütçe Komisyonunda görüşürken Sayın Bakandan rica ettik, şunu sorduk: Tarifedeki 5 puanlık indirimle ne kadarlık bir Gelir Vergisi kaybına uğrayacaksınız? Her vergi indiriminin mutlaka yarattığı bir kayıp olur değerli arkadaşlar. Kim diyorsa ki, vergi indirimiyle vergi geliri artar; doğru söylemiyor. Vergi oranlarındaki indirim daima o vergi kaleminde bir vergi kaybına yol açar; bu vergi kaybını nasıl telafi ettiği önemlidir hükümetin.

Biliyorsunuz verginin iki temel fonksiyonu vardır: Birincisi, bütçenin gelir ihtiyacını karşılayacak; ikincisi, gelir dağılımına müdahale edecek; ekonomik ve sosyal amaçlarla ekonomide ve toplumda çeşitli etkilerde bulunacak; gelir dağılımına müdahale edecek; ekonomide belli teşvik unsurlarını belki gözetecek, teşvik unsuru mahiyetine dönüşecek vergi. Verginin bu iki fonksiyonu vardır; ama, bu iki fonksiyonu gerçekten uygun bir bileşimde kullanmazsanız vergiden umduğunuz sonucu alamazsınız.

Şimdi, verginin gelir sağlama fonksiyonunu dikkate alırsak bu vergi oranındaki bu indirimin bütçede yarattığı bir kayıp vardır. Ben, Sayın Bakandan bu kaybın, geliri 140 milyar lira ve daha üzerinde olan kesimlerden alınan Gelir Vergisinin 5 puan indirilmesinin yarattığı kaybın burada açıklanmasını istiyorum. Neden istiyorum; çünkü, bu kayıp ortada; yani, devletin bütçe fazlası olması nedeniyle hazinenin katlandığı bir fedâkarlık değildir. Bu kaybı, hükümet, toplumun başka kesimlerinin üzerine koymaktadır. Bir bütçe fazlamız yok. Hükümetler 2000 yılından bu yana yüzde 6,5 oranında faizdışı fazlayı vermek için sürekli yeni vergi getiriyorlar.

Bakın, hükümet, 2005 yılında vergi yükünü 1 puan artırmaktadır; 23,7'den 24,7'ye çıkıyor. 2005 yılı enflasyonu yüzde 8, büyüme oranı yüzde 5, hükümet, 2005 yılında vergileri yüzde 18,4 oranında artırmayı planlıyor. Yüzde 8'le, yüzde 5'i toplayın, aradaki farka bakın; 5 puanlık artış var. 5 puanlık artışın karşılığı 5 katrilyon lira demektir. Yani, Türk toplumu 2005 yılında 5 katrilyon lira fazla vergi ödeyecektir; ilave vergi.

HALİL AYDOĞAN (Afyon) - Kayıtdışından alacak, kayıtdışından...

MEHMET AKİF HAMZAÇEBİ (Devamla) - Bir yandan, hükümet, 2005 yılı bütçesiyle "5 katrilyon liralık ilave vergi getireceğim" diyor, bir yandan, Gelir Vergisi tarifesinin en üst dilimindeki oranı 5 puan indiriyor. Bunun anlamı, ben, burada vazgeçtiğim vergiyi toplumun başka kesimlerinden alacağım... Kimden alacağım; akaryakıt kullanan vatandaştan alacağım. Kimden alacağım; sigara içen vatandaştan alacağım. Kimden alacağım; buzdolabı, çamaşır makinesi, televizyon alan vatandaştan alacağım. Bütçe, bu kalemler üzerindeki vergi yükünün, 2005 yılında, ortalama yüzde 30 oranında artırılmasını öngörüyor; beyazesyada, dayanıklı tüketim mallarında, vergi gelirinin yüzde 107 oranında artırılmasını öngörüyor; yani, hükümet, 5 puanlık indirimle, bu yükün dağılımını değiştiriyor; üst gelir grubundaki vergi yükünü, tüketicilerin, biraz önce belirttiğim tüketici grupların omzuna koymaktadır. Şimdi, bunu, topluma bir vergi indirimi olarak sunmanın, âdetâ, tarihî bir olay olarak topluma sunmanın, ben, gerekçesini göremiyorum. Bu devrim olarak nitelendirildi; maalesef, devrim kelimesinin de, böylece, içeri boşaltıyoruz.

Bakın, ücretlilere hiçbir şey verilmiyor; dar ve orta gelirliilere hiçbir şey verilmiyor bu tarifedeki indirimle. Ücretlilerdeki durum nedir bakalım; ücret, üretim maliyeti içinde önemli bir unsur. Bunun üzerindeki vergi ve sigorta prim yükünü dikkate aldığınızda, gerçekten, istihdamın önündeki en büyük engellerden birisidir. Tamam, bütçemiz, hazinemiz, vergi gelirini toplayacak, buna ihtiyacı var; ama, eğer, bir vergi indirim programı uygulayacaksanız, bu indirim programından bütün kesimler yararlanacaktır; bütün ülkeler böyle yapmaktadır. Siz, vergiyi indirerek, bu indirimi başka kesimlerin omzuna yıkıyorsanız, olmuyor; ayrıca, indirim yapıyorsanız, bütün kesimler yararlanacak şekilde yapın.

Bakın, ücret üzerindeki vergi yükü nedir? Ben, size, kıyaslamalı birkaç rakam vereceğim; Türkiye'de, 2000 yılında, 40,4. Bu OECD'nin yayımlamış olduğu rakamlar. Onun esas aldığı, ortalama ücret geliri elde eden, 2 çocuklu ve tek gelirlili -yani bir ailede tek kişinin geliri var- bir aile tipi. Bu aile tipi örneğine göre, Türkiye'deki vergi ve sigorta prim yükünün toplamı, yüzde 40,4; 2003 yılında bu oran yüzde 42,3 olmuş. Bu oran, 2001 ve 2002'de de artmış; yani, sadece 2003'te artmış demiyorum. OECD dediğimiz, 29 ülkenin üye olduğu Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Teşkilatında -ki, Türkiye de üyedir- ücret üzerindeki yük, 2000 yılında yüzde 27'dir, 2003 yılında yüzde 26,9'dur; Türkiye'de ise yüzde 42,3. 15 Avrupa Birliği üyesi ülkenin ortalaması, şu anda, 2003 yılında yüzde 29,5'tir. Evet, Türkiye'de yüzde 42,3; OECD ülkeleri ortalaması yüzde 26,9; 15 Avrupa Birliği üyesi ülkesinde yüzde 29,5. Böylesi bir yük varken, Türkiye, diğer ülkelere kıyasla ücret üzerine prim ve vergi yükü olarak çok yüksek bir yükü koymuşsa ve bu, istihdamın üzerindeki en büyük engelse, tarifedeki indirimi neden ücretli de yararlanacak şekilde onlara yansıtmıyorsunuz?!

Şimdi, biraz sonra tartışacağız; kâr payları üzerindeki vergi yükü nedir, ona bakalım bir de. Vergi yükü, Türkiye'de yüzde 46 civarındadır, Avrupa Birliğinde yüzde 47,9'dur, OECD ülkelerinde yüzde 46,4'tür; bunlar, 2003 yılı rakamları. 2003 yılında çıkarılan bir yasa nedeniyle, 3 puanlık Kurumlar Vergisi indirimi 2005 yılında otomatik olarak yürürlüğe giriyor; o

durumda, Türkiye'de kâr payı üzerindeki yük, yüzde 44'lere düşecektir. Türkiye'de yüzde 44, OECD ülkelerinde yüzde 46,4; Avrupa Birliğinde yüzde 47,9; ama, Gelir Vergisi tarifesindeki 5 puanlık indirimle, biz, bu indirimi, biraz önce ifade ettiğim yüzde 44'lük oranı daha da aşağıya çekiyoruz; yani, Avrupa Birliği ortalamalarının altına, OECD ortalamalarının altına. Çekelim tabii; eğer, hazinemizde, bütçemizde fazla varsa çekelim. Yatırım için daha uygun bir ortam yaratmak amacıyla, mutlaka, vergi oranlarını gözden geçirelim. Türkiye, rekabet ettiği ülkelerle uyumlu bir vergi oranı politikası gütmek zorundadır, tabii ki yüksek oranda devam edemez; ama, bu oranlarda indirim yaparken, kâr payı üzerinde, üst gelir grubunun vergi yükünde indirim yaparken, ücretliyi ve toplumun diğer kesimlerini unutmamalım. Bu tasarıda bu unutulmuştur.

Tasarıdaki bu indirimin, bir örnekle, bir gelir grubunda rakamları nasıl fark ettirdiğini dikkatinize sunmak istiyorum: Şu anda 1 trilyon lira gelir elde eden bir kişinin mevcut tarifeye göre ödediği vergi 437 100 000 000 liradır. Şimdi, bu öngörülen tarifeye, tasarının getirdiği tarifeye ödeyeceği vergi ise 43 580 000 000 lira eksikliğiyle 393 520 000 000 liradır; yani, tasarının bu tarifesi, 1 trilyon lira gelir elde eden bir kişinin vergisinde 43 milyar liralık bir iyileştirme yapmıştır; ama, asgarî ücretimiz açıklanmıştır, asgarî ücrette yüzde 10,3'lük bir artış öngörülmüştür, bütçe imkânları elvermediği için asgarî ücret yüzde 10,3 oranında artırılmıştır; ama, bu asgarî ücretlinin vergi ve sigorta prim yükünde bir iyileştirmeye gitmeyi hükümetimiz düşünmemiştir. Bunun açıklamasını, vatandaşımız, sizden, şüphesiz isteyecektir.

Bunları, sizlerin takdirlerinize sunuyorum.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Lütfen konuşmanızı tamamlayınız Sayın Hamzaçebi.

MEHMET AKİF HAMZAÇEBİ (Devamla) - Konuşman zaten bitmişti Sayın Başkan.

Şu konuya da çok kısaca değineyim: Bu konuya ilişkin önergemiz var; ücretlilerin ve diğer bütün gelir unsurlarının yararlanacağı şekilde, tarifede bir indirim düşüldük; onu, önerge olarak sizlere sunacağız.

Yine, ücretlilerin sahip olduğu bir özel indirim hakkı vardı; bu, vergi sisteminin gelişmiş olduğu bütün ülkelerde vardır, ücret gelirleri diğer gelir unsurlarına kıyasla biraz daha korunur; niteliği gereği, ücret zayıftır, korunur; o nedenle bir özel indirim vardır; ama, özel indirim bu hükümetimiz döneminde kaldırılmıştır, Acil Eylem Planında " özel indirim, zaman içinde kademeli olarak asgarî ücret seviyesine çıkarılacaktır" taahhüdü olmasına rağmen.

Şimdi, Sayın Başbakanımız açıkladı, biz ücret tarifesini de birleştireceğiz dedi; muhtemelen, ücretlinin vergisini, üst beyannamelerin Gelir Vergisi oranına yükseltmek suretiyle birleştirme olabilir diye düşünüyorum; inşallah yanılıyorum; ama, böyle bir tabloda, özel indirim, mutlaka "olmazsa olmaz" bir koşuldur. Buna yönelik bir önergemiz de var; sizlerin takdirine sunuyorum.

Hepinize saygılar sunuyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederim Sayın Hamzaçebi.